

04 Reasonable accommodation and inclusive education

1

Welcome to the Inclusive Education Law course.

Тэгш хамруулах боловсролын талаарх хууль, эрх зүйн хичээлд тавтай морилно уу.

2

This module explores the obligations for State Parties to provide reasonable accommodation.

Уг хичээлээр хүний эрхийн конвенцэд нэгдсэн улс орон бүр хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан, тэдний эрхийг дээдэлсэн тохиргоот орчныг бүрдүүлэх үүрэгтэй болохыг суралцагчдад таниулна.

3

This tutorial focuses on reasonable accommodation and includes:

Уг сургалт нь хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн эрхийг дээдэлсэн тохиргоот орчин болон

4

the definition of reasonable accommodation, уг орчин нөхцөл ямар байх ёстой талаарх тодорхойлолт,

5

the scope of reasonable accommodation, тохиргоот орчины цар хүрээ,

6

the addressees of reasonable accommodation, тохирох нэршлүүд

7

the elements of reasonable accommodation. ангилал болоод бүрэлдэхүүн зэргийг таниулна.

8

Let us start with the definition of reasonable accommodation. Нэн түрүүн тодорхойлолтоос эхлээ:

9

means making necessary and appropriate modification and adjustments энэ нь хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хэрэгцээнд нийцсэн, тэдний онцлогт тохирсон өөрчлөлтүүд хийхийг хэлнэ.

10

not imposing a disproportionate or undue burden, Тэгэхдээ тэдэнд хэт их ачаалал, дарамт болгохгүйгээр

11

where needed in a particular case,

онцгой шаардлагатай үед

12

to ensure to persons with disabilities
the enjoyment or exercise

тэднийг дасгал болон бусад сэтгэлд нийцсэн үйл ажиллагаануудад

13

on an equal basis with others,
of all human rights and fundamental freedoms.

хүний эрх, эрх чөлөөг дээдлэн бусад жирийн иргэдтэй адил түвшинд
хамруулна.

14

The duty to accommodate is a legal obligation

ХБИ-дэд ээлтэй орчин нөхцлийг бүрдүүлэх нь хуулиар заасан үүрэг ба

15

as is evident from the definition of discrimination
contained in Article 2 of the Convention.

энэ нь ХБИ-дийн хүний эрхийн конвенцийн 2-р зүйлд тусгагдсан ялгаварлан
гадуурхалтын тухай тодорхойлолтоос тодорхой харагддаг.

16

“Reasonable accommodation” is
an important concept in disability discrimination law

“Тохиргоот орчин” нь хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг ялгаварлан гадуурхалтын
эсрэг хуулийн чухал ухагдахуун бөгөөд

17

and a novelty in United Nations
human rights conventions.

НҮБ-ын хүний эрхийн конвенцын шинэлэг заалт юм.

18

Denial of reasonable accommodation
is a form of discrimination.

ХБИ-дэд ээлтэй тохиргоот орчиныг бүрдүүлэхгүй байх нь ялгаварлан
гадуурхалтын нэг хэлбэр мөн.

19

How to realise the right to inclusive education?

Тэгш хамруулах боловсролын эрхийг хэрхэн хангах вэ?

20

Articles 24(2) and 24(5) impose
a duty to provide reasonable accommodation.

ХБИ-дийн хүний эрхийн конвенцийн 24-ийн 2, 24-ийн 5-д ХБИ-дэд ээлтэй
тохиргоот орчиныг бүрдүүлэх үүргийн талаар заасан байдаг.

21

Article 24(2) obliges States Parties
to realise the right to inclusive education.

24 (2) заалт нь гишүүн улс орон бүр тэгш хамруулах боловсролын эрхийг

хэрэгжүүлдэг байх үүрэгтэй гэж заасан.

22

It contains a general prohibition on excluding people on the 'basis of disability' from an inclusive education system.
Мөн эдгээр зүйл ангиудад 'хөгжлийн бэрхшээл' дээр үндэслэн хүмүүсийг тэгш хамруулах боловсролд үл хамруулахыг хориглосон.

23

It guarantees access on an equal basis with other members of their community.
Энэ нь тэдний нийгмийн бусад гишүүдийн адил тэгш хамрагдах эрхийг баталгаажуулсан байдаг.

24

It provides effective individualised support measures
Түүнчлэн ганцаарчилсан үр дүнтэй дэмжлэгийн арга хэлбэрийг олгохоос гадна

25

and it ensures that persons with disabilities receive the necessary support to 'facilitate their effective education.'
хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд тэднийг үр дүнтэй сурч боловсроход шаардлагатай дэмжлэг авах боломжийг хангадаг.

26

Article 24(2)(c) states that States Parties must ensure that 'reasonable accommodation of the individual's requirements is provided.'
24-р зүйлийн 2-ын (c)-д Оролцогч улсууд "хувь хүний шаардлагыг хангасан тохиргоот орчиноор хангах ёстой" гэж заасан.

27

The onus is on States Parties to ensure that the education provided is an inclusive setting.
Гишүүн орнуудын гол үүрэг бол боловсролын бүхий л үйл ажиллагааг тэгш хамруулах боловсролын зарчимд суурилан зохион байгуулах явдал юм.

28

Tools deemed necessary to assist in accessing that right include the provision of reasonable accommodation.
ХБИ-дийн эрхийг дээдэлсэн тохиргоот орчин бүрдүүлэхийн тулд тохирох хэрэгсэл, төхөөрөмжүүд шаардлагатай байдаг.

29

What is the scope of reasonable accommodation?
ХБИ-дэд зориулсан тохиргоот орчины цар хүрээ ямар байх ёстой вэ?

30

Who has to provide reasonable accommodation?
Хэн энэ тохиргоот орчиныг бүрдүүлэх ёстой вэ?

31

Traditionally, human rights treaties are

addressed to States Parties and require States Parties
Хуучнаар бол хүний эрхийн гэрээ хэлэлцээрүүд зөвхөн гишүүн орнуудын дунд

32

to undertake actions to enforce or
to enhance the human rights of a particular group.
Тодорхой нэг бүлгийн хүний эрхийг хамгаалах үйл ажиллагаа зохион
байгуулахаар хийгдэж байсан нь

33

A notable element of the imposition of a duty to provide
reasonable accommodation within the Convention (CRPD)
ХБИ-дийн хүний эрхийн конвенц дох ээлтэй орчин нөхцлийг бүрдүүлэх үүргийг
гажуудуулж буй нэг үйлдэл бөгөөд

34

is that private actors, are also engaged
in the enforcement of the Convention.
Энэ нь уг конвенцийг албадан хэрэгжүүлж, хувийн хандлагаар хандаж байгааг
харуулж байна.

35

The various state and
non-state education providers
Үнэн хэрэг дээрээ бүх төрийн ба төрийн бус боловсролын байгууллагууд

36

will thus ALL have to do the work of reasonable
accommodation for persons with disabilities.
бүгд ХБИ-дэд зориулсан ээлтэй тохиргоот орчиныг бүрдүүлэх үүрэгтэй.

37

Article 24(5) of the Convention (CRPD)
specifies the right to access
ХБИХЭК-ийн 24-ын 5-д ХБИ-ийн дээд боловсрол, мэргэжлийн боловсрол,

38

'general tertiary education, vocational training,
adult education and lifelong learning.
насанд хүрэгчдийн болон насан туршийн боловсрол эзэмших эрхийн талаар
онцлон заасан байдаг.

39

There is therefore a duty on all education providers
to deliver reasonable accommodation for learners with disabilities.
Тиймээс бүх боловсрол олгогчид хөгжлийн бэрхшээлтэй суралцагчдыг тохиргоот
орчиноор хангах үүрэгтэй.

40

A legislative basis is required to oblige also private actors
to provide reasonable accommodation for learners with disabilities.
Хөгжлийн бэрхшээлтэй суралцагчдыг тохиргоот орчиноор хангах үүргийг хувийн
хэвшлийнхэнд үүрэг болгоход хууль тогтоомжийн үндэслэл шаардлагатай.

41

In practice, providing reasonable accommodation for students with disabilities is a collaborative effort.

Практикт хөгжлийн бэрхшээлтэй суралцагчдыг тохиргоот орчиноор хангах нь хамтын хүчин чармайлт юм.

42

Who are the addressees of reasonable accommodation?

Тохиргоот орчиныг хэнд хаяглах бэ?

43

The right to reasonable accommodation in education does not cease at the attainment of majority.

Боловсролд тохиргоот орчиноор хангагдах эрх нь олонхийг хамарсанаар зогсохгүй.

44

The addressees of the right to education in the Convention are 'persons' with disabilities and not only children with disabilities.

Конвенцид зааснаар сурч боловсрох эрхийг хүлээн авагчид нь зөвхөн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдүүд төдийгүй хөгжлийн бэрхшээлтэй "хүмүүс" юм.

45

Let us now analyse the elements of reasonable accommodation.

Одоо тохиргоот орчины элементүүдэд дүн шинжилгээ хийцгээе.

46

The Committee on the Rights of Persons with Disabilities notes that the Convention (CRPD) imposes extensive obligations on States Parties

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүсийн эрхийн хороо Конвенц (ХБХЭК) нь Оролцогч улсуудад өргөн хүрээтэй үүрэг,

47

including a duty to legislate 'to ensure that reasonable accommodation provisions are enshrined in law

үүнд 'тохиргоот орчины тухай заалтуудыг хууль тогтоомж, бодлогын бүх хэсэгт нэн даруй хэрэгжүүлэх эрх' болгон

48

as an immediately enforceable right in all areas of law and policy.

хуульчлан баталгаажуулах үүрэг хүлээлэгдэг гэж тэмдэглэсэн байдаг.

49

Such laws should ensure that the definition of reasonable accommodation is recognised 'and punishable as a form of discrimination'.

Ийм хуулиуд ХБИ-дэд зориулсан тохиргоот орчины талаар нарийн тодорхой заах ба ялгаварлан гадуурхах байдал бий болгосон тохиолдолд хатуу арга хэмжээ авах талаар тусгах нь зүйтэй.

50

The duty to provide reasonable accommodation
can be broken down into two constituent parts.

Тохиргоот орчин бүрдүүлэх үүргийг 2 бүрэлдэхүүн хэсэгт хувааж болно:

51

In the first instance there is a duty
to provide a 'modification'

Эхний шаардлага бол 'өөрчлөлт' буюу

52

or an 'adjustment' that is 'necessary and appropriate'
where it is required 'in a particular case'.

'тохиргоо'-г тодорхой нэг нөхцөл байдалд тохируулан шаардлагатай,
тохиромжтой өөрчлөлт хийх юм.

53

It imposes positive obligations to identify barriers
in the way of a disabled person's enjoyment

Энэ нь ХБИ-ийн хүний эрхэд тулгарч буй саадыг илрүүлж

54

of their human rights and
to take appropriate steps to remove them.

түүнийг арилгах арга замыг хэрэгжүүлэхэд эерэг нөлөө үзүүлэх юм.

55

The second part of the duty
to provide reasonable accommodation

ХБИ-дэд тохиргоот орчин бүрдүүлэхэд шаардлагатай 2 дахь бүрэлдэхүүн хэсэг
бол

56

provides that any required accommodation should not
impose a 'disproportionate or undue burden' on the duty-bearer.

орчин, нөхцлийг бүрдүүлэх үүрэгтэй хуулийн этгээдэд хэт дарамт ачаалал,
тэнцвэргүй байдал үүсгэхгүй байхыг эрхэмлэх явдал юм.

57

The duty to provide reasonable accommodation is,
in the main, an individualised duty

Орчин, нөхцлийг бүрдүүлэхэд гол нь хувь хүний үүрэг чухал бөгөөд

58

in that it must respond to the specific circumstances
of the individual disabled person

ХБИ-дийн хувь хүний онцлог байдлыг харгалзсан байх

59

as well as to the needs
of the duty-bearer concerned.

ба хуулийн өмнө хариуцлага хүлээж буй иргэдийн хэрэгцээ шаардлагыг ч мөн
авч үзэх хэрэгтэй.

60

Article 24(2)(c) requires reasonable accommodation of the 'individual's requirements'.

ХБИХЭК-ын 24-н 2-р зүйлийн С-д ээлтэй орчин, нөхцлийг бүрдүүлэхэд хувь хүний хэрэгцээ шаардлага чухал болохыг заасан байдаг.

61

People with disabilities do not form a homogenous group.

ХБИ-д нэгдмэл нэг бүлэг болдоггүй.

62

Consequently any adjustment or modification will depend entirely on the individual needs of the person in question.

Дурдагдаж буй иргэдийн хувь хүний хэрэгцээнээс шалтгаалан орчин нөхцлийн тохируулалт болон өөрчлөлтөд ялгаа бий болно.

63

For example, two students with visual impairments may have different accommodation needs,

Тухайлбал, харааны бэрхшээлтэй 2 иргэнд 2 өөр орчин, нөхцөл шаардлагатай байх магадлалтай.

64

assuming that the barrier to equal participation is a difficulty or an inability to access the reading materials for the course.

Учир нь тэдний ижил тэгш оролцоонд саад учирах эсвэл унших материалыг хүлээн авах чадварт ялгаа гарах магадлалтай.

65

The educational institution should identify the necessary modification or adjustment

Боловсролын байгууллагууд

66

to allow both students to participate on an equal basis.

ХБ болон жирийн суралцагчдын тэгш оролцоог хангахад зайлшгүй шаардлагатай өөрчлөлт, орчны сайжруулалтыг хийх ёстой.

67

The nature of the visual impairments may vary

Харааны бэрхшээлтэй суралцагчид ялгаатай байх магадлалтай

68

and it may be that one of the students could be accommodated by the use of large print

тэдний нэг нь томоор хэвлэсэн үг, үсэг таниж байхад

69

while the other student may require braille text.

Нөгөө нь Брайлын үг, үсэг уншдаг байж болох талтай.

70

The accommodation or adjustment necessary must be what is required for that individual in a 'particular case'. Тэгэхлээр хувь хүний онцлогт тохирсон тодорхой нэг нөхцөл байдалд өөрчлөлт, сайжруулалт хийх шаардлага гардаг байна.

71

According to General comment No. 4 paragraph 30, Хүний эрхийн тухай хуулийн нийтлэг үндэслэлийн 4-н 30-р мөрөнд

72

on the right to inclusive education of the Committee on the Rights of Persons with Disabilities, НҮБ-ын Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн эрхийн хорооноос гаргасан тэгш хамруулах боловсролын эрхэд

73

the definition of what is proportionate will necessarily vary according to context. Тэгш хэм/хэмжээ гэдэг тодорхойлолтыг агуулгаар нь ялгаж таниулах шаардлага гарч ирж байна.

74

The availability of accommodations should be considered with respect to a larger pool of educational resources available in the education system ХБИ-дэд ээлтэй орчин, нөхцлийг бүрдүүлэхтэй холбоотой эх сурвалжууд боловсролын тогтолцоонд нээлттэй байх ёстой.

75

and not limited to resources available at the academic institution in question. Дурдагдаж буй боловсролын байгууллагуудад ч мөн орчин, нөхцөлтэй холбоотой эх сурвалж, материалууд хязгаарлагдмал байх ёсгүй.

76

Transfer of resources within the system should be possible. Боловсролын бүхий л салбарууд тухайн эх сурвалж, материалуудыг ашиглах боломжтой байх хэрэгтэй.

77

There is no formula to reasonable accommodation, ХБИ-дэд зориулсан ээлтэй орчны талаарх томъёолол дутмаг байна.

78

as different students with the same impairment may require different accommodations. Ялангуяа ижил бэрхшээлтэй өөр өөр суралцагчидад ялгаатай орчин, нөхцөл шаардлагатай байдаг талаар

79

The duty to provide accommodation,

is not an unbounded obligation.

Тухайн орчин, нөхцлийг бүрдүүлэх үүрэг хариуцлага баригдмал байх учиргүй.

80

It is limited by the need to avoid imposing a 'disproportionate and undue burden' on the duty-bearer.

Гэхдээ тухайн хуулийн өмнө хариуцлага хүлээж буй иргэдэд хэт дарамт, ачаалал, тэгш бус байдал үүсэхээс сэргийлэх шаардлагатай.

81

A number of factors need to be considered in order to determine what amounts to a 'disproportionate or undue burden', хэт ачаалал, дарамт болон тэгш бус хэм хэмжээг тодорхой болгохын тулд хэд хэдэн нөлөөлөх хүчин зүйлийг авч үзэх хэрэгтэй.

82

including the cost, disruption and potential benefit of any proposed accommodation.

Үүнд, урьдаас төлөвлөсөн орчин, нөхцлийн боломжит үр ашиг, учирч болзошгүй зөрчил, санхүүгийн тооцоолол зэргийг багтаах хэрэгтэй.

83

If the analysis of a proposed accommodation determines

Хэрэв урьдчилан зорьсон орчин, нөхцөлд дүн шинжилгээ хийж үзэхэд

84

that such an accommodation does impose a disproportionate or undue burden on a duty-bearer,

хуулийг хэрэгжүүлж буй иргэдэд дарамт болон ачаалал үүсэж, хэм хэмжээ алдагдах байдал үүсэж байвал

85

then it is contended that they are no longer bound by the duty to provide reasonable accommodation.

энэ нь цаашид уг тохиргоот орчиныг удаан ашиглах боломжгүй гэдгийг харуулж байна.

86

The interactive dialogue is the natural consequence of the principle of good faith

Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдтэй дотно харилцан яриа үүсгэх нь итгэлцэл бий болгох

87

and the recognition of the dignity of the person with disability.

болон тэдний сайн талыг таних үр нөлөөтэй.

88

For example, where a student with a mobility impairment wishes to attend a university open day,

Тухайлбал, их сургуулийн нээлттэй өдөр, тулгуур эрхтний бэрхшээлтэй нэгэн суралцагч их сургуульд очиж суралцахыг хүсэж байвал

89

a brief conversation notifying the university of his or her intention to attend should suffice.

тухайн суралцагчын их сургуульд сурах болсон санаа бодлын талаар харилцан яриа өрнүүлэх нь чухал юм.

90

The university may hold the open day in an accessible venue

Мөн их сургуулийн нээлттэй өдөр, тухайн сургуулиуд ХБ-тэй суралцагчдад зориулсан орчинг бүрдүүлж

91

or provide a removable ramp to ensure that the venue is accessible on that day.

тухайн өдөр зөөврийн налуу шатыг байрлуулж болох юм.

92

In contrast, where a relationship is ongoing or long term,

Харин харилцаа, холбоо үргэлжлэх эсвэл удаан хугацаагаар хамтран ажиллах бол

93

such as the relationship between a student and a school, the dialogue may be 'formal and extensive'.

суралцагч болон сургууль хооронд албан ёсны, дэлгэрэнгүй яриа өрнүүлж болно.

94

As education is a process, and the accommodation needs for a student with disability are not necessarily stationary or fixed

Боловсрол бол тасралтгүй үйл ажиллагаа гэдэг утгаараа хөгжлийн бэрхшээлтэй суралцагчдын орчин, нөхцөл нь хөдөлшгүй, хувиршгүй байх учиргүй

95

as they may vary or change over time,

тэд олон төрлийн байж болно бас цаг үргэлж өөрчлөгдөж байж болно.

96

the accommodation provided could 'be ended, modified, expanded or replaced, as needed',

шаардлагтай бол тухайн ашиглаж буй орчин нөхцөл дуусгавар болж, өөрчлөгдөж эсвэл солигдож болно.

97

which gives rise to

the necessity for ongoing dialogue.

Энэ нь хамтын харилцааг цаашид үргэлжлүүлэхэд шаардлагатай.

98

The duty-bearer can deny a reasonable accommodation without incurring discrimination

Хуулийг хэрэгжүүлж буй байгууллага ялгаварлан гадуурхалт үүсэхээс сэргийлж

99

on the basis of disability by demonstrating that either it is not feasible, relevant or proportional.

хөгжлийн бэрхшээлийн тухай суурь ойлголттой үл нийцсэн, ач холбогдол багатай, эсвэл ижил тэгш байх хэм хэмжээ алдагдуулсан тохиргоот орчиноос татгалзаж болно.

100

The first element of the objective justification process is feasibility.

Тохиргоот орчины зорилгыг хэрхэн биелүүлж буй байдлыг нотлох эхний зүйл бол ХБИ-дийн хэрэгцээ, шаардлагад хэрхэн тохирч, нийцэж буй байдал юм.

101

When providing reasonable accommodation, the institution cannot breach the law.

ХБИ-дэд зориулсан тохиргоот орчиныг бүрдүүлж буй аливаа байгууллага хууль зөрчих ёсгүй.

102

Moreover, the institution can only provide accommodations that exist and are available.

Түүнчлэн, эдгээр байгууллагууд байгаа болон боломжтой орчиноор хангах ёстой.

103

The second element of the objective justification process is relevant accommodation.

Тохиргоот орчины зорилгыг хангах 2 дахь бүрэлдэхүүн бол хамаатай орчин юм.

104

The third element of the objective justification process is proportionality.

Харин 3 дахь бүрэлдэхүүн бол тэгш хэм хэмжээ юм.

105

This requires an assessment of the relationship between the means employed

энэ нь тухайн орчин, нөхцөлд хэрэглэгдэж буй зүйлс (цаг, мөнгө, үргэлжлэх хугацаа, үр нөлөө)

106

(time, cost, duration and impact) and the aim (which is the enjoyment of the right concerned).

болон зорилго (ХБИ-дийн хүний эрхийг дээдлэх байдал) 2-н холбоог үнэлэхийг шаарддаг.

107

Financial feasibility focuses on the possible financial options for the requested party.

Санхүүгийн боломжит байдал нь хүсэлт илгээсэн талд санхүүгийн олон боломжуудыг нээлттэй байлгахад анхаарна.

108

Economic feasibility looks at the overall assets rather than the cash flow alone.

Эдийн засгийн боломжит байдал нь эргэлтэнд орж буй бэлэн мөнгөнөөс илүү нийт хөрөнгийн хэмжээг хардаг байна.

109

The last element is confidentiality.

Хамгийн сүүлийн бүрэлдэхүүн бол нууцлал юм.

110

This slide provides an overview of the characteristics of reasonable accommodation.

Энэхүү слайд нь ХБИ-дэд зориулсан тохиргоот орчины онцлог шинжийг тоймлон харуулж байна.

111

The CRPD is the first international human rights convention

ХБИХЭК нь хамгийн анхны олон улсын хүний эрхийн конвенц бөгөөд

112

to explicitly hold that the failure to provide reasonable accommodation amounts to an act of discrimination.

ХБИ-дэд зориулсан тохиргоот орчинг бүрдүүлж чадахгүй байх нь ялгаварлан гадуурхаж буй үйлдэл гэж маш тодорхой үзсэн байдаг.

113

'Reasonable accommodation' is an important concept in the CRPD.

ХБИ-дэд зориулсан тохиргоот орчин нь ХБИХЭК-ийн нэг чухал ухагдахуун юм.

114

Governments could issue enforcement guidance on how to best comply with accommodation requests.

Засгийн газрууд нь хүсэлт гаргасан байгууллагуудтай хамтран тохиргоот орчинг бүрдүүлэх ажлыг сайн хэрэгжүүлэх албан ёсны зааварчилга өгөх хэрэгтэй.